

RIKSDAGENS PROTOKOLL

1959

ANDRA KAMMAREN

Nr 23

16—20 oktober

Debatter m. m.

Fredagen den 16 oktober

	Std.
Talmannens hälsningsanförande	3
Minnesord över avlidne talmannen i första kammaren John Bergvall	3
Interpellationer av:	
herr Wahrendorff ang. stöd åt jordbrukare, som drabbats av förluster till följd av torkan	4
herr Carbell ang. erfarenheterna av den successiva utbyggnaden av taxeringsorganisationen	6
herr Rydén ang. åtgärder mot sysselsättningssvårigheter bland ungdomen	6
herr Hansson i Skegrie ang. jordbrukets ställning i den planerade sjustatsmarknaden	8
herr Nilsson i Tvärålund ang. åtgärder med anledning av de av norrländska vattenkraftutredningen avgivna förslagen	8
herr Antonsson ang. beskattningen av inkomst, uppkommen genom utslaktning på grund av torkan	10
herr Senander ang. viss höjning av ålderspensionerna	10

Lördagen den 17 oktober

Interpellationer av:	
herr Pettersson i Dahl i anledning av det planerade nedläggandet av Falkenberg—Limnareds järnväg	13
herr Antonsson ang. förhandlingsläget i fråga om sjustatsmarknaden, m. m.	15

Tisdagen den 20 oktober

Svar på fråga av herr Eliasson i Sundborn ang. den mindre företagsamhetens möjligheter att erhålla långfristiga krediter	17
Interpellationer av:	
herr Bengtsson i Varberg ang. förenkling av vissa statsbidragsre-	
kvisitioner	20
herr Hedin ang. övervakningen av till förvaring eller internering	
dömda personer	22
herr Holmberg i anledning av överföringen av vissa utgifter från	
staten till kommunerna	23

Fredagen den 16 oktober

Kl. 14.00

§ 1

Herr TALMANNEN öppnade sammanträdet med följande ord:

Jag hälsar kammarens ärade ledamöter välkomna till årets höstsession.

§ 2

Minnesord över avlidne talmannen i första kammaren John Bergvall

Herr TALMANNEN yttrade:

Under kammarens ferier har vi nåtts av budskapet att första kammarens talman avslutat sin verksamma levnad. John Bergvall intog under flera decennier en förgrundsställning i Sveriges politiska liv. Han tillhörde under en lång följd av år denna kammare och följde dess arbete med stort intresse även såsom talman i första kammaren. Han hade mer än de flesta förmågan att i riksdagsarbetet skapa effektivitet och trevnad utan att ge avkall på värdigheten, och han har i utomordentligt hög grad bidragit till ett gott samarbete mellan kamrarnas presidier. Genom sin sällsynt levande personlighet, sin vänlighet och sin humor förvärvade John Bergvall otaliga vänner. Andra kammaren deltagar i första kammarens sorg över dess aktade och avhållne talmans bortgång.

Detta anförande åhördes av kammarens ledamöter stående.

§ 3

Upplästes följande till kammaren inkomna protokoll angående den i § 32 riksdagsordningen föreskrivna fullmaktstranskningen:

Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen för justitiedepartementet den 8 oktober 1959.

Till justitiedepartementet hade den 24 augusti 1959 från länsstyrelsen i Gotlands län inkommit fullmakt för kamreraren Fred Henningson, vilken vid ny röstsammanräkning blivit utsedd såsom ledamot av riksdagens andra kammare i stället för avgången ledamot av samma kammare.

Vid granskning av fullmakten, som företogs inför chefen för justitiedepartementet samt vidare av vederbörande fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret, framställdes mot fullmakten icke någon anmärkning.

Protokoll över vad sålunda förekommit skulle jämte den granskade fullmakten överlämnas till andra kammaren.

I ämbetet:

K. G. Grönhagen

Vid detta protokoll var fogad den däri omförmälda fullmakten för kamreraren Fred Henningson, Visby, att inträda såsom ledamot av kammaren för tiden från och med den 1 september 1959 till den 1 januari år 1961.

Protokollet lades till handlingarna.

Herr talmannen meddelade, att herr Henningson intagit sin plats i kammaren.

§ 4

Upplästes följande till kammaren inkomna läkarintyg:

Härmed intygas att riksdagsman Karl Jönsson, Gärds Köpinge, till följd av sjukdom (infarctus cordis) är förhind-

Interpellation ang. stöd åt jordbrukare, som drabbats av förluster till följd av torkan
rad att deltaga i riksdagsarbetet tills vidare t. o. m. den 15 november 1959.

Kristianstad 12/10 1959

Hans Silwer
Lasarettsläkare

Undertecknad undersökte och behandlade i dag riksdagsmannen Johan Ågren, Malung, som hade insjuknat hastigt i dag och fann att han har ett njurstensanfall och måste stanna i säng-
en åtminstone t. o. m. 16.10.59.

Intygas på heder och samvete
Malung 14.10.59

Aug. Moks
Prov.läk.

Härmed intygas att riksdagsman Carl Olof Carlsson, född den 30/5 1889, Bakeröd, Ljungskile, till följd av sjukdom är förhindrad att fullgöra sitt arbete såsom riksdagsman fr. o. m. 16/10 1959
åtminstone t. o. m. 8/11 1959.

Centrallasarettet, Uddevalla, 12/10 1959
O. Ljung
Lasarettsläkare

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr Jönsson till och med den 15 instundande november, herr Ågren innevarande dag och herr Carlsson i Bakeröd till och med den 8 november 1959.

Vidare föredrogos följande till kammaren inkomna ansökningar:

Till Riksdagens andra kammare

Jag anhåller härmed vördsamt om ledighet från riksdagsgöromålen under tiden från höstsessionens början till och med den 24 oktober 1959 i och för en utrikes resa i vetenskapligt syfte.

Charlottenville, 9 oktober 1959

Bertil Ohlin

*Till Riksdagens andra kammare,
Stockholm*

Undertecknad anhåller härmed om ledighet från riksdagsgöromålen under tiden 16 okt. 1959—tillsvidare, för full-

görande av uppdraget som svensk delegat vid Förenta Nationernas Generalför-
samlings fjortonde möte i New York.

New York den 8 oktober 1959

Einar Rimmerfors

*Riksdagens andra kammare, Stock-
holm*

Härmed får jag anhålla om ledighet från riksdagsarbetet under tiden 16—
22 oktober för deltagande i Internatio-
nella Arbetsorganisationens treparts-
konferens för kvinnofrågor i Genève.

Stockholm den 7 oktober 1959

Högaktningsfullt
Sigrid Ekendahl

Andra kammarens kansli, Stockholm

För egna angelägenheter får jag an-
hålla om ledighet från riksdagsgöromå-
len från och med den 16 till och med
den 17 oktober.

Skövde den 8 okt. 1959

Walter S. Sundström

Kammaren biföll dessa ansökningar.

§ 5

Interpellation ang. stöd åt jordbrukare, som drabbats av förluster till följd av torkan

Ordet lämnades på begäran till

Herr WAHRENDORFF (cp), som an-
förde:

Herr talman! Den svåra torkan under sommaren har i vissa delar av landet förorsakat jordbruket stora förluster. Nederbörden är ju en faktor i produktionen, som den enskilde jordbrukaren inte kan råda över. Denna betydelsefulla komponent har under ett flertal av de senaste 5—10 åren medfört svåra avbräck för jordbruket. Räkenskapsresultaten visar, att jordbrukarna inom t. ex. Värmland fått sin ekonomi ytterligare försvagad, beroende bl. a. på skördeförluster genom torka eller alltför riklig nederbörd.

Interpellation ang. stöd åt jordbrukare, som drabbats av förluster till följd av torkan

Åren 1957 och 1958 var härvid särskilt besvärliga. Man kan peka på den för dessa år synnerligen ogynnsamma förräntningsprocenten.

Studerar man nederbördssiffrorna för i år finner man att de ligger långt under normalvärdena. För augusti månad redovisas sålunda för t. ex. Säffle 22 mm regn mot normalt 75 mm, för Kristinehamn 16 mm mot normalt 84 mm och för Arvika 13 mm mot 117 mm.

Till följd av den svåra torkan har skörden t. ex. i Värmland blivit endast hälften till tredjedelen av normal skörd. Enligt den objektiva skördeuppskattning, som utföres av statistiska centralbyrån genom hushållningssällskapet, kan vårsädesskörden i Värmlands egentliga jordbruksbygd i år beräknas till cirka 900 kg per hektar, vilket är 35 å 40 procent av 1956 års skörd och 60 procent av genomsnittsskörden för torkåret 1955.

En situation har sålunda uppstått som innebär ytterligare påfrestningar på jordbruket i vissa delar av landet. I många fall har härvid drabbats jordbrukare, som redan genom tidigare skördeskadeförluster fått sin ekonomi undergrävd. Skuldsättningen inom jordbruket är för närvarande mycket hög. Årets skörderesultat är i många fall så klen, att jordbrukarna inte kan få in pengar till amortering av skulder, till betalning av räkningar från centralföreningar och andra för gödselmedel, utsäden osv.

Vid tidigare tillfällen, då skördeskador drabbat jordbruket, har åtgärder vidtagits i syfte att bereda jordbrukare, som haft svåra förluster, en ekonomisk lindring. De s. k. stödlånen exempelvis har i detta syfte varit värdefulla. Dessa lån skall emellertid amorteras. Många jordbrukare har, såsom jag framhållit, i det nuvarande läget inte möjligheter att klara detta till följd av det starkt försämrade skörderesultatet. Riksbanken har befogenhet att i viss utsträckning förlänga den amorterings-

fria tiden för en del av stödlånen. För en hel del av stödlånen står emellertid inte denna möjlighet öppen.

Oberoende av om den s. k. 4-procentsregeln kommer att utlösas eller inte synes det nödvändigt, att åtgärder snarast vidtas i syfte att bereda ekonomisk lättnad åt jordbrukare, som till följd av torkan drabbats av svåra förluster. Det har sedan länge stått klart, att ett permanent skydd vid skördeskador är nödvändigt, men denna fråga har ännu inte kunnat lösas. Om hjälp nu inte lämnas måste man befara, att åtskilliga jordbrukare inte får möjligheter att i normal utsträckning upprätthålla jordbruksdriften. I många fall kan det vara av stort värde, om jordbrukaren beviljas uppskov med åliggande amortering av stödlån. Det borde vara möjligt att ge riksbanken befogenhet att medge jordbrukare, som till följd av torkan drabbats av svår ekonomisk förlust, uppskov under ett års tid med amortering av stödlån, oberoende av vilket år stödlånet utlämnats. Även andra åtgärder torde vara nödvändiga. Det bör exempelvis vara möjligt att delvis ianspråkta de medel, 100 miljoner kronor, som enligt tidigare riksdagsbeslut bundits för hjälp vid skördeskador. Genom beslut av 1957 års riksdag ställdes 25 miljoner kronor av dessa medel till förfogande för skördeskadehjälp i form av arealbidrag. För Värmlands del t. ex. finns det i år ännu större anledning att av nämnda medel låta ersättning utgå exempelvis i form av arealbidrag till jordbrukare, som genom torkan drabbats av svåra förluster.

Med anledning av vad jag här har anfört anhåller jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet ställa följande frågor:

1) Har herr statsrådet för avsikt att vidtaga åtgärder i syfte att medge möjligheter till uppskov under ett års tid med amortering av olika stödlån för jordbrukare, som till följd av torkan

Interpellation ang. erfarenheterna av den successiva utbyggnaden av taxeringsorganisationen — Interpellation ang. åtgärder mot sysselsättningsvärigheter bland ungdomen

drabbats av svåra ekonomiska förluster?

2) Har herr statsrådet vidare för avsikt att förelägga riksdagen förslag till skyndsam hjälp åt sådana jordbrukare på annat sätt, exempelvis i form av arealbidrag?

Denna anhållan bordlades.

§ 6

Interpellation ang. erfarenheterna av den successiva utbyggnaden av taxeringsorganisationen

Herr CARBELL (s) erhöll på begäran ordet och yttrade:

Herr talman! Den successiva utbyggnaden av taxeringsorganisationen i första instans har vid början av 1960 fortskridit så långt, att 150 taxeringsassistenttjänster inrättats. Det beräknades vid tiden för riksdagens principbeslut, att vid fullt utbyggd organisation skulle erfordras i runt tal 275 taxeringsassistenter. I fråga om antalet sådana tjänster kommer man alltså under nästa år att ha nått ungefär halvvägs till det uppställda målet.

Frågan om effektiviteten och rättvisan i taxeringssystemet är för medborgarna en intressefråga av första rang. Ärligen undandras mycket stora belopp taxering och ett betydande antal skattskyldiga kan opåtalat undgå att betala skatt för sin verkliga inkomst och förmögenhet. Detta innebär, att de som fullt ut erlägger skatt för sina inkomster drabbas av en orättfärdigt hög skattebörda. De känner detta helt naturligt som en bitter orättvisa, allra helst som de dagligen kan se exempel på att de genom denna sin tyngre skattebörda betalar en god del av skattefuskarnas många gånger höga levnadsstandard.

Att ett effektivt taxeringsresultat åstadkommes är således ett sunt rättvisekrav från de stora medborgargrupper,

som i första hand drabbas av de orättvisor som skatteflykten medför.

Sedan den successiva utbyggnaden av taxeringsväsendet nu pågått några år vore det värdefullt med närmare upplysningar om de erfarenheter som vunnits under utbyggnadstiden, och jag hemställer därför om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för finansdepartementet få ställa följande frågor:

1) Är herr statsrådet i tillfälle redovisa närmare erfarenheter av det taxeringsarbete, som 1956 års taxeringsorganisation utfört under den hittillsvarande delen av utbyggnadstiden?

2) Anser herr statsrådet att erfarenheterna är sådana, att den vid riksdagsbeslutet 1956 förutsatta omfattningen av den helt utbyggda taxeringsorganisationen motsvarar det behov som skatteflykten motiverar?

Denna anhållan bordlades.

§ 7

Interpellation ang. åtgärder mot sysselsättningsvärigheter bland ungdomen

Herr talmannen lämnade på begäran ordet till

Herr RYDÉN (fp), som anförde:

Herr talman! Vid ingången av detta år rådde ett relativt tryckt arbetsmarknadsläge. Sysselsättningsvärigheterna var särskilt oroande för ungdomen. Sålunda kunde man konstatera, att registreringen av arbetslösa ungdomar under 18 år stigit starkt under hösten och vintern 1958, och någon förbättring kunde ej skönjas i början av innevarande år.

Under sommaren och hösten har konjunkturläget emellertid starkt förbättrats. Givetvis måste denna omsvängning innebära ett förbättrat sysselsättningsläge, något som även avspeglat sig i de sjunkande arbetslöshetssiffrorna. Man

Interpellation ang. åtgärder mot sysselsättningssvårigheter bland ungdomen

borde därför kunna räkna med att även sysselsättningssvårigheterna för ungdom under 18 år skulle kunna övervinnas. Tyvärr kan man icke utan vidare räkna hämed. Genom att de stora årskullarna från åren 1944—1946 når arbetsför ålder under detta och de närmast följande åren blir det svårt att placera alla ungdomar i arbetslivet — och detta även om konjunkturutvecklingen skulle visa ännu mer accentuerad uppgång.

Det är fullt klart, att våra yrkesskolor icke är i stånd att ta emot alla de ungdomar som behöver yrkesundervisning, och även om man forcerar utbyggnaden av vårt yrkesskolväsen så kan bristen icke avhjälpas just de år, då behovet är störst. Visserligen kan man, såsom också arbetsmarknadsstyrelsens chef föreslagit, på olika sätt söka ordna tillfälliga yrkesskolor i lokaler av skilda slag, men lärarkrafter fordras även i ökad omfattning.

Även om man till det yttersta anstränger sig att öka möjligheterna att ordna yrkesundervisningen, så kommer ändock icke alla ungdomar, som nu vill ha sådan undervisning, att kunna få det. Det antal ungdomar, som sökt inträde vid olika former av yrkesskolor men avvisats på grund av platsbrist, har uppskattats till minst 40 procent av antalet sökande det senaste året — något som visar lägets allvar.

Mot bakgrunden av det läge som här-
ovan skisserats borde det vara angeläget för regeringen att söka intressera Sveriges hantverks- och småindustriidkare att åtaga sig utbildningen av fler ungdomar. I en motion (II: 1 år 1959) har jag redogjort för hur man skulle kunna stimulera dessa företagare att anställa ett ökat antal lärlingar. Härför fordras emellertid att hantverksmästarna får skäligen ersättning för sitt arbete. Och skäligen ersättning kan man anse 2 000 kronor per år och lärling vara. Eventuellt skulle man kunna ordna saken så, att staten föreslår 2 000 kronor som ett lämpligt företagarbidsbidrag till-

fälligtvis för t. ex. de kommande tre åren samt åtager sig att bidra med 1 000 kronor per år och lärling under förutsättning att landsting eller enskilda kommuner ställer sig som huvudmän och ansvariga för resterande be-
lopp.

Dessa särskilda bidrag till hantverksmästare och småindustriidkare bör utgå från socialdepartementets anslag för arbetslöshetens bekämpande och icke sammankopplas med de bidrag, som utgår till »främjande av lärlingsutbildning hos hantverksmästare m. m.» inom ecklesiastikdepartementet.

Riksdagen har givit Kungl. Maj:t vidsträckt befogenheter att som ett led i en effektiv arbetslöshetspolitik anpassa åtgärderna efter förhållandena i varje särskilt fall. Det torde väl också vara fullt klart, att det är riksdagens mening att olika ändamålsenliga åtgärder för motverkande av ungdomsarbetslösheten i första hand böra prövas av Kungl. Maj:t.

Då för det första alla ungdomar som vill ha yrkesutbildning också skall få det och då det för det andra i dagens bekymmersamma statsfinansiella läge är av synnerlig vikt, att sådana åtgärder för bekämpandet av ungdomsarbetslösheten vidtages, som ur samhällets synpunkt är av så ringa kostnadskrävande natur som möjligt, samt då det för det tredje vid sidan av de arbetsmarknadsmässiga synpunkterna framstår som angeläget, nu när ungdomsproblemen är särskilt svårbenästrade, att ungdomarna genom yrkesutbildningen får en fostran, som påskyndar den personliga mognaden och får dem att känna sig göra en samhällsnyttig insats, anhåller jag under hänvisning till vad ovan anförts om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för socialdepartementet få framställa följande interpellation:

1. Vill herr statsrådet lämna kammaren en redogörelse för de åtgärder, som vidtagits eller planeras för att mot-

Interpellation ang. jordbrukets ställning i den planerade sjustatsmarknaden — Interpellation ang. åtgärder med anledning av de av norrländska vattenkraftutredningen avgivna förslagen

verka befarade sysselsättningssvårigheter bland ungdomen under de närmaste åren, och vilka kostnader som beräknas härför?

2. Avser herr statsrådet att ta eller har herr statsrådet tagit kontakt med olika näringslivets organisationer, främst då Sveriges hantverks- och småindustriidkare, som förklarat sig villiga att tillfälligtvis anställa och utbilda ett ökat antal ungdomar?

3. Är herr statsrådet beredd att medverka till ökade bidragsbelopp till de företagare inom hantverk och småindustri, som är villiga till extraordinära insatser för ökad lärlingsutbildning, förslagsvis under en treårsperiod?

Denna anhållan bordlades.

§ 8

Interpellation ang. jordbrukets ställning i den planerade sjustatsmarknaden

Ordet lämnades på begäran till

Herr HANSSON i Skegrie (cp), som yttrade:

Herr talman! Man har allmänt utgått från att jordbrukets ställning vid en friare handel t. ex. i form av den s. k. sjustatsmarknaden måste särskilt uppmärksammas. Vid de förhandlingar, som förts under sommaren angående den s. k. sjustatsmarknaden, har bl. a. vissa överenskommelser träffats på jordbrukets område. Speciellt intresse synes härvid överenskommelsen med Danmark ha, enligt vilken en viss del av erlagda importavgifter skall restitueras till Danmark.

Såväl denna detalj som verkningarna i övrigt för jordbrukets vidkommande av en sådan gemensam marknad är svåra att bedöma utifrån de sparsamma uppgifter som meddelats i tidningspressen. Det vore därför av synnerlig vikt om en mera detaljerad och utförlig

redogörelse kunde lämnas över jordbruksavsnittet i de träffade överenskommelserna.

Man kan förstå, att under pågående förhandlingar om avtalstexten en del detaljer inte lämpligen kan redovisas. Men det synes mig dock nödvändigt och möjligt, att de principiella riktlinjerna för jordbrukets vidkommande redan nu klargöres.

Med stöd av vad jag här har anfört anhåller jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet få rikta följande fråga:

Är statsrådet villig att inför kammaren redovisa de överenskommelser och principiella riktlinjer för jordbrukets vidkommande, som innefattas i den planerade sjustatsmarknaden?

Denna anhållan bordlades.

§ 9

Interpellation ang. åtgärder med anledning av de av norrländska vattenkraftutredningen avgivna förslagen

Herr talmannen lämnade på begäran ordet till

Herr NILSSON i Tvärålund (cp), som anförde:

Herr talman! Som bekant medför den omfattande kraftverksutbyggnaden i Norrland stora problem för berörda bygder och dessas befolkning. Problemen har uppmärksamrats av statsmakterna, bl. a. genom utredningar, men åtgärder för deras avhjälpan dröjer ännu. I oktober månad 1957 avlämnade norrländska vattenkraftutredningen sitt betänkande. Detta har hittills lett till förslag och beslut i riksdagen beträffande regleringsavgifterna. Andra betydelsefulla förslag har ännu inte lett till någon åtgärd från regeringens sida. Utredningen förordade sålunda, att ersättning i realvärden skulle kunna tilläm-

Interpellation ang. åtgärder med anledning av de av norrländska vattenkraftutredningen avgivna förslagen

pas för praktiskt taget alla intrång. Ett realiserande av detta förslag skulle bli av stor betydelse för bygder där kraftverksbyggena sker. Tillkomsten av ett kraftverk innebär ju oftast, att en stor del av de reella värden, som bygdens befolkning tidigare kunnat påräkna avkastningen av, blir spolierade.

Visserligen tillkommer nya stora realvärden genom kraftverk, men kraftverksbygden kan endast i mindre utsträckning påräkna fördel därav och regleringsbygderna oftast inte alls. Norrländska vattenkraftutredningen framhöll, att den nuvarande skattefördelningen mellan regleringskommun, kraftverkskommun, förbrukningskommun och huvudkontorskommun inte är tillfredsställande. Det måste anses orimligt, att regleringskommunerna inte äger att tillgodoräkna sig något och kraftverkskommunen allenast 25 procent av kraftverksföretagets kommunala skattekraft. Det är därför mycket angeläget att det utredningsarbete, som pågår beträffande skattefördelningen, slutföres snarast möjligt i enlighet med vad kraftverksutredningen uttalade. En sådan skattereform måste nämligen ses som ett led i de åtgärder, som måste vidtagas för att lindra de negativa verkningarna för bygder, som beröres av kraftverksutbyggnaden.

Sådana åtgärder skulle jämte ersättning i realvärden skapa ett bättre underlag för de drabbade bygdernas fortsatta bestånd. Samtidigt som bygden tillförsäkrades en bättre skatteinkomst av det nya realvärdet skulle försörjningsbetingelserna i bygden bli gynnsammare än då ersättning utgår endast i penningar. Särskilt på längre sikt har en i och för sig godtagbar penningersättning visat sig kunna bli till förfång för bygden som sådan, emedan en omfattande avflyttning inträtt.

I detta sammanhang bör också de ändringar i bygdekraftsinstitutet, som föreslagits av norrländska vattenkraft-

utredningen, kunna bli av stor betydelse. Bygdekraftsinstitutet har hittills inte spelat någon nämnvärd direkt roll i praktiken. Enligt utredningsförslaget skall elkonsumenterna i det berörda området tillförsäkras direkt användbar elkraft. Därigenom skulle också bygdekraftsinstitutet komma att spela en större roll. Utredningens påpekande att bygdekraftsinstitutet bör tillämpas på sådant sätt, att s. k. mellanstora industrier kan få sitt energibehov tillgodosett, måste också uppmärksammas. Ett realiserande av den tankegången skulle för åtskilliga bygder innebära större förutsättningar att utnyttja och förädla egna naturtillgångar.

Av vad jag här anfört framgår, att det föreligger utredningsförslag av stor betydelse för bygder, som beröres av kraftverksutbyggnaden i Norrland. Denna utbyggnad kommer till avsevärd del att genomföras inom en relativt närliggande framtid. Det är därför nödvändigt att nämnda förslag snarast föranleder beslut. I annat fall löper berörda bygder och befolkningen i dessa risken att de erforderliga lagstiftningsåtgärderna tillkommer för sent. Detta kan föranleda en oro och osäkerhet hos den berörda befolkningen och således verka påskyndande på avflyttningen. Därför bör heller inte slutdom avkunnas i aktuella mål förrän den nya lagstiftningen trätt i kraft. Sett ur skilda synpunkter är det alltså angeläget, att förslag i dessa frågor skyndsamt förelägges riksdagen.

Med hänvisning till vad som här anförts anhåller jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för justitiedepartementet få framställa följande fråga:

När är förslag till riksdagen att vänta med anledning av de av norrländska vattenkraftutredningen avgivna förslagen till ändringar av vattenlagen m. m., som ännu icke föranlett någon åtgärd?

Denna anhållan bordlades.

Interpellation ang. viss höjning av ålderspensionerna

§ 10

Interpellation ang. beskattningen av inkomst, uppkommen genom utslaktning på grund av torkan

Ordet lämnades på begäran till

Herr ANTONSSON (cp), som yttrade:

Herr talman! Sommarens svåra och ihållande torka har ställt många jordbrukare inför omfattande ekonomiska problem. Det är redan känt, att många sett sig nödsakade att avsevärt reducera sina kreatursbesättningar genom nedslaktning eller annan försäljning. För de jordbrukare, som redovisar enligt kontantprincipen, kan detta medföra icke önskvärda konsekvenser ur beskattningssynpunkt. I flertalet fall torde de utnyttja tillgänglig fodertillgång för exempelvis maximal mjölkproduktion så länge detta är möjligt. Därpå vidtages en ofta omfattande utslaktning eller försäljning av djuren. Endast en mindre del och oftast då ungdjuren bibehålles för att möjliggöra ett successivt återupptagande av produktionen.

Följden blir att innevarande år kommer att utvisa ett onormalt högt inkomstresultat. Dels har man upprätthållit maximal produktion under större delen av året, dels har utslaktningen eller försäljningen av djur, vilka ju i och för sig inte innebär annat än avyttring av produktionsresurser, inbringat ett mer eller mindre betydande engångsbelopp. Redovisningsmässigt och skattemässigt kan därför innevarande år komma att utvisa ett resultat, som betydligt överstrider det normala. Nästa år däremot slår konsekvenserna av årets dåliga skördresultat igenom med full kraft med lägre produktion och inkomst som följd. Därjämte måste man räkna med att årets otjänliga väderlek dess värre kommer att avspegla sig även i nästa års skörd. Vidare kommer i många fall de erforderliga produktionsresurserna — djuren har avyttrats föregående år —

att saknas för att på ett normalt sätt omsätta kommande skörd i inkomst. Alternativt kommer återinköp för att fullständiga kreatursbeståndet att orsaka väsentliga kostnader. Den gångna sommaren kommer i dessa fall att i redovisnings- och skattemässigt avseende avspegla sig i nästa års resultat.

Det är uppenbart, att det i många av dessa fall föreligger ett direkt behov att i skattemässigt avseende få avjämna inkomsterna mellan flera år.

Med hänvisning till vad som här anförts anhåller jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för finansdepartementet få ställa följande fråga:

Avser statsrådet att vidtaga sådana åtgärder, att inkomst uppkommen genom reducering av kreatursbesättning i form av utslaktning eller därmed jämförbar åtgärd, genomförd under omständigheter som här angivits, vid beskattning kan fördelas på två eller flera år?

Denna anhållan bordlades.

§ 11

Interpellation ang. viss höjning av ålderspensionerna

Herr SENANDER (k) erhöll på begäran ordet och anförde:

Herr talman! År 1957 framlade allmänna pensionsberedningen sitt betänkande angående frågan om allmän tjänstepensionering. Däri föreslogs enhälligt beträffande folkpensioneringen, att ålderspensionerna under tioårsperioden 1958—1968 vartannat år skulle höjas med vissa bestämda belopp, så att de slutligen utgjorde 3 600 kronor om året för ensamstående och 5 400 kronor för två pensionsberättigade makar.

Etapphöjningarna föreslogs skola ske år 1958 med 150 kronor för ensamstående och 240 kronor för två makar och år 1960 respektive 700 och 820 kronor för att sedan vartannat år ökas med

Interpellation ang. viss höjning av ålderspensionerna

respektive 150 och 225 kronor tills slutbeloppen uppnåtts.

Den större ökningen för år 1960 motiverades av beredningen med att de dåvarande folkpensionärerna därigenom skulle få verklig nytta av reformen.

I propositionsordningen för folkomröstningen i pensionsfrågan ställdes även frågan om folkpensionerna. Visserligen angavs av naturliga skäl inte etapphöjningarnas storlek i propositionsordningen utan endast slutbeloppen. Men det var pensionsberedningens enhälliga förslag om etapphöjningarna som framfördes i propagandan kring *samliga* tre alternativ. Inget annat förslag än beredningens stod till avgörande i folkomröstningen i denna del av pensionsförslaget. Om man bortser från dem som röstade blankt är det sålunda obestridligt, att väljarna enhälligt uttalat sig för inte bara folkpensionernas slutliga belopp utan även etapphöjningarnas storlek.

1958 års riksdag beslutade vid frågans avgörande att ställa spörsmålet om etapphöjningarnas storlek på framtiden. Senare har den numera herostratiskt ryktbara besparingsutredningen direkt uttalat sig för en kraftig reducering av pensionshöjningen år 1960 och därmed i detta avseende såväl som i många andra demonstrerat en upprörande nonchalans mot folkviljan.

Besparingsutredningens förslag är emellertid utdömt av folkmeningen och av de flesta remissinstanser. Det lär väl därför vara uteslutet, att det någonsin hamnar på riksdagens bord. Men frågan om regeringens inställning till folkpensionernas etapphöjningar är därmed inte känd. Det är ett livsintresse för folkpensionärerna att få vetskap om vad regeringen planerar i frågan sedan 1958 års A-riksdag lämnat densamma öppen. För de äldsta folkpensionärerna är det självfallet viktigt att få kännedom om huruvida de, i enlighet med pensionsberedningens åsikt, skall få

verklig nytta av reformen innan de kanske avlider.

Min uppfattning är, att om det enhälliga resultatet av folkomröstningen till förmån för pensionsberedningens förslag om etapphöjningarna skall tillmätas betydelse, måste folkpensionerna med verkan från 1 juli 1960 höjas med de belopp pensionsberedningen föreslagit eller med 700 kronor för ensamstående och 820 kronor för två pensionsberättigade makar.

Med hänvisning till vad jag anfört hemställer jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för socialdepartementet framställa följande fråga:

Ämnar statsrådet föreslå regeringen att till nästa års riksdag framlägga proposition i enlighet med pensionsberedningens förslag om höjning av ålderspensionerna inom folkpensioneringen med 700 kronor för ensamstående och 820 kronor för två pensionsberättigade makar?

Denna anhållan bordlades.

§ 12

Anmälades, att till kammaren överlämnats följande Kungl. Maj:ts propositioner, nämligen

nr 161, med förslag till lag angående ändring i lagen den 3 januari 1947 (nr 1) om allmän sjukförsäkring, m. m., och

nr 165, angående godkännande av tilläggsavtal till avtalen den 27 september 1956 mellan Sverige och Norge samt den 21 juli 1958 mellan Sverige och Danmark för undvikande av dubbelbeskattning beträffande skatter å inkomst och förmögenhet.

Dessa propositioner bordlades.

Kammarens ledamöter åtskildes här efter kl. 14.14.

In fidem

Sune K. Johansson

Lördagen den 17 oktober

Kl. 10.00

§ 1

Föredrogs var för sig följande Kungl. Maj:ts å bordet vilande propositioner; och hänvisades därvid

till behandling av lagutskott propositionen nr 161, med förslag till lag angående ändring i lagen den 3 januari 1947 (nr 1) om allmän sjukförsäkring, m. m.; och

till bevillningsutskottet propositionen nr 165, angående godkännande av tilläggsavtal till avtalen den 27 september 1956 mellan Sverige och Norge samt den 21 juli 1958 mellan Sverige och Danmark för undvikande av dubbelbeskattning beträffande skatter å inkomst och förmögenhet.

§ 2

Föredrogs den av herr *Wahrendorff* vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet angående stöd åt jordbrukare, som drabbats av förluster till följd av torkan.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 3

Föredrogs den av herr *Carbell* vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för finansdepartementet angående erfarenheterna av den successiva utbyggnaden av taxeringsorganisationen.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 4

Föredrogs herr *Rydéns* vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för socialdepartementet angående åtgärder mot sysselsättningssvårigheter bland ungdomen.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 5

Föredrogs den av herr *Hansson* i Skegrie vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet angående jordbrukets ställning i den planerade sjustatsmarknaden.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 6

Föredrogs den av herr *Nilsson* i Tvärålund vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet angående åtgärder med anledning av de av norrländska vattenkraftutredningen avgivna förslagen.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 7

Föredrogs herr *Antonssons* vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för finansdepartementet angående beskattningen av in-

Interpellation i anledning av det planerade nedläggandet av Falkenberg—Limmareds järnväg

komst, uppkommen genom utslaktning på grund av torkan.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 8

Föredrogs den av herr *Senander* vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för socialdepartementet angående viss höjning av ålderspensionerna.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 9

Interpellation i anledning av det planerade nedläggandet av Falkenberg—Limmareds järnväg

Ordet lämnades på begäran till

Herr **PETTERSSON** i Dahl (cp), som anförde:

Herr talman! Enligt Kungl. Maj:ts beslut har järnvägsstyrelsen fått tillstånd att från den tidpunkt som den i samråd med generalpoststyrelsen finner lämplig nedlägga Falkenberg—Limmareds järnväg. Enligt pressuppgifter skulle nedläggelsen inträffa den 1 nov. innevarande år.

Tidigare hade meddelats, att det i samband med nedläggelsen kommer att verkställas omfattande vägombyggnader. Detta gällde såväl den västgötska som den halländska bandelen. I detta sammanhang finns det anledning åberopa kommunikationsministerns anförande den 27 maj i denna kammare där han pläderade för att järnvägsnedläggelser inte bör ske i snabbare takt än att utbyggnaden av serviceförhållandena hunnit genomföras på ett tillfredsställande sätt. Några vägombyggnader har emellertid ännu inte verkställts, och enligt de meddelanden som inkommit har en betydande eftersättning av serviceförhållanden gjort sig gällande.

Som exempel härpå kan jag nämna vad som också framgår av den skrivelse som de kommunala myndigheterna i Vessigebro storkommun tillställt herr statsrådet. I denna heter det bl. a., att fr. o. m. den 1/11 1959 nedlägges järnvägstrafiken å linjen Falkenberg—Älvsätered. För Vessigebro kommuns vidkommande slopas bl. a. godsexpeditionerna i Vessigebro och Köinge. Fr. o. m. nämnda tidpunkt fungerar som godsombud i Vessigebro och Köinge handlanden, enligt meddelande den 7/9 1959 från statens järnvägar, chefen för andra distriktet.

I fortsättningen kommer styckegods att utköras från Falkenberg och delvis avlämnas hos godsombuden. Vidare kommer paketgods, som befordras med buss, också att avlämnas hos godsombuden. Avsändning av gods sker på motsvarande sätt i omvänd riktning.

Det sätt varpå ersättningstrafiken för gods till och från Vessigebro och Köinge ordnats kan inte anses tillfredsställande.

Vid Vessigebro godsexpedition beräknas f. n. ankommande och avgående il- och paketgods till omkring 7 ton per månad och fraktgods till omkring 20 ton per månad. Motsvarande siffror för Köinge är av liknande storleksordning.

Godstrafiken måste således anses ha rätt stor omfattning. Detta får särskild betydelse, då det är känt, att de ovan nämnda godsombuden icke har lokaler eller utrymmen, där gods kan förvaras för avhämtning eller inlämning.

I Vessigebro t. ex. lägges redan nu paketgods på fastighetens trappa och gårdsplan. Vad detta betyder för ömtåligt gods vid otjänlig väderlek, regn, snö och kyla, inses lätt. Därtill kommer att godset ej förvaras under lås. Förhållandena i dessa hänseenden kan icke godtagas.

Till detta inlägg från kommunen vill jag lägga att numera extra frakttillägg tillkommer från Falkenberg. Sålunda

**Interpellation i anledning av det planerade nedläggandet av Falkenberg—Limma-
reds järnväg**

har en firma i Vessigebro tidigare fått sina varor fritt distribuerade till Vessigebro, men en post om 14 kollen à 340 kg betingar nu en extra kostnad av 14 kr. Otänkbart är väl även att större fraktgods, såsom motorer, värmepannor och lantbruksmaskiner skall kunna avlämnas på detta sätt. Mottagarna blir säkert ålagda att hämta varan i Falkenbergs godsmagasin till rätt stora kostnader.

I samband med de olägenheter som järnvägsindragningen åsamkar Vessigebro vill jag också nämna Fridhemsberg, där förhållandena måhända blivit ännu mer missgynnsamma för företagen. Beträffande godstransporterna i Fridhemsberg skall även här såväl avgående som ankommande gods avlämnas, resp. avhämtas i en diversehandel och fraktkostnaderna därefter uträknas i Falkenberg. Detta innebär en icke obehaglig tillbakagång. Förut har man kunnat få fraktkostnaderna uträknade på platsen men hädanefter skall detta ske i Falkenberg, beläget på fyra mils avstånd från Fridhemsberg. För en ny expanderande rörelse med 25-talet anställda åsamkar ett dylikt system avsevärda besvärligheter, då man dagligen har ett flertal avgående och ankommande kullgods att inlämna och mottaga.

Vidare drar man in poststationen i Fridhemsberg. Denna åtgärd kan inte på något sätt anses vara befogad. Fridhemsbergs poststation har alltifrån sin tillkomst för 65 år sedan varit att i storleksordning jämställa med Ullared poststation och tidvis större, även om detta samhälle numera har flera hushåll. Omsättningen på ankommande och avgående post av olika slag måste dock vara det avgörande för bedömning av en poststations berättigande, inte antalet hushåll som postdirektionen i södra distriktet, Malmö, utgått från.

De här av mig omnämnda exemplen från Vessigebro, Köinge och Fridhemsberg talar sitt tydliga språk.

Såvitt man kan förstå av skrivelser

från de berörda myndigheterna från SJ och postverket blir förhållandena liknande över hela sträckan Falkenberg—Limmared.

Enligt bestämda försäkringar vid upprepade tillfällen från såväl statsrådets, SJ-ledningens och de postala myndigheternas sida skulle ingen försämring av serviceförhållandena bli följden av järnvägsnedläggelser. Emellertid vittnar de exempel, jag i interpellationen anfört, om motsatsen. En uppenbar försämring av de nämnda anordningarna har inträtt i samband med järnvägsnedläggelsen. Jag vill härvid särskilt understryka de olägenheter det företag med 25-talet anställda, som jag tidigare nämnt, kommit att drabbas av. Företaget är stätt i utveckling och man räknar med en utvidgning till det dubbla. Att dessa missförhållanden som jag här påtalat kommer att utgöra ett hinder för en beräknad vidareutveckling är odiskutabelt. Dessa påtalade omständigheter gäller f. ö. samtliga de trakter i landet där järnvägsnedläggelserna är aktuella.

Från statsmakternas och kommunernas sida har man försökt att driva en näringspolitik som ur lokaliseringssynpunkt siktar på att alla företag inte nödvändigtvis måste etableras i de större städerna utan bygger på att det är värdefullt att landsbygden får ett differentierat näringsliv. Jag vill emellertid bestämt hävda, att den politik som enligt dessa exempel i verkligheten förs går i motsatt riktning. Detta innebär att man för de större och mindre företagen utanför storstädernas hank och stör gör det omöjligt att fortleva.

Jag har tidigare vid olika tillfällen påtalat dessa missförhållanden och vill i detta sammanhang endast hänvisa till detta. Jag har därvid framhållit, att det inte enbart är de trafiksvaga järnvägarna som går med stora förluster. Detta gäller även banor med mycket intensiv trafik. Som ett exempel kan nämnas

Interpellation ang. förhandlingsläget i fråga om sjustatsmarknaden, m. m.

Stockholms förorter. Jag har vidare påtalat att SJ:s ledning inte bemödar sig att påverka utvecklingen med positiva åtgärder. Man tillämpar nu tågtider som inte passar trafikanterna. Därtill kommer att väntsalar stängs för trafikanterna — det förs kort och gott en trafikovänlig politik.

Emellertid måste det anses nödvändigt, att man väntar med nedläggelser av järnvägar tills man fått de anordningar, som hör samman med service till allmänheten, på ett tillfredsställande sätt genomförda. Detta gäller framför allt landsvägstrafiken, åt vilken ingenting i de berörda trakterna gjorts. Det är väsentligt att i varje fall en förbättring av vägarna genomföres innan järnvägsnedläggelser sker.

Detta såväl som åtgärder beträffande de postala anordningarna samt gods- och persontrafiken ingick i förut givna löften. Emellertid har dessa av allt att döma lämnats helt obeaktade, vilket framgår av de exempel på uppenbara försämringar som jag i interpellationen anför.

Som ett led i strävandena att åstadkomma bättre serviceförhållanden beträffande godstransporterna anser jag att de godsmagasin och väntsalar, som nu finns, bör ställas till allmänhetens förfogande i likhet med vad som hittills varit fallet. Det kan inte på något sätt anses vara tillfredsställande, att gods avlämnas på en affärsmans trappa.

Med stöd av vad jag ovan anförut hemställer jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet få rikta följande frågor:

1. Har herr statsrådet uppmärksammat den uppenbara försämring av serviceförhållandena beträffande gods-, person- och posttransporterna som redan inträtt i samband med nedläggandet av Falkenberg—Limmared järnväg?

2. Om så är fallet, är herr statsrådet beredd medverka till att sådana åtgärder vidtas att dessa missförhållanden

elimineras och därmed löften om att någon försämring angående serviceförhållandena i samband med järnvägsnedläggelser inte skulle följa infrias?

Denna anhållan bordlades.

§ 10

Interpellation ang. förhandlingsläget i fråga om sjustatsmarknaden, m. m.

Herr ANTONSSON (cp) erhöll på begäran ordet och yttrade:

Herr talman! Saltsjöbadsöverenskommelsen mellan de yttre sju markerar att den ekonomiska splittringen i Väst-europa är av relativt djupgående natur. Trots att förhandlingarna om en koordination mellan ett frihandelsområde å ena sidan och sexstatsunionen å andra sidan strandade vid årsskiftet, har man i det längsta hyst förhoppningen att en integration över sexstatsunionens gränser skulle bli möjlig inom en relativt nära framtid, bl. a. genom inledande bilaterala överenskommelser. Ännu har emellertid inte några nämnvärda tecken på en sådan utveckling kunnat skönjas.

Den inbördes tullavvecklingen inom sjustatsområdet måste för dess medlemsländer medföra en lindring av de negativa konsekvenserna av den tullmur, som omgärdar sexstatsunionen. Den måste också för medlemsländerna underlätta en ev. framtida samordning mellan sexstatsunionen och frihandelsområdet. Sjustatsöverenskommelsen medför ett gemensamt uppträdande från länderna utanför sexstatsblocket, vilket kan vara av stor betydelse. Dessutom måste sjustatsmarknaden för sexstatsländerna te sig mera lockande som partner i en överenskommelse än halvdussinet var för sig mera obetydliga marknader. Man kan därför våga hoppas att samtidigt som sjustatsöverenskommelsen markerar den nuvarande handelspolitiska klyvningen av Väst-europa, bör den åtminstone på något

Interpellation ang. förhandlingsläget i fråga om sjustatsmarknaden, m. m.

längre sikt kunna medverka till att denna motsättning bringas ur världen.

Även förutsättningarna för det ekonomiska samarbetet i Norden påverkas självfallet av sjustatsöverenskommelsen. Innan den mera konkreta innebörden mellan de sju är känd, är det dock omöjligt att förutsäga vilka förutsättningar som finns för ett nordiskt samarbete på handelsområde och vilka former detta samarbete bör ha.

Diskrimineringen från sexstatsunionens sida gentemot vår export kommer att fortsätta och under loppet av nästa år bli ännu hårdare. Med hänsyn till omfattningen av vår hittillsvarande handel med dessa länder måste sjustatsöverenskommelsen därför ur svensk synpunkt ses som ett steg mot ett friare handelsutbyte i Västeuropa över huvud taget. Sjustatsöverenskommelsen innebär givetvis ett avsevärt framsteg, men vi bör ändå ha klart för oss att den omställningsprocess, som de handelspolitiska omvälvningarna för med sig för det svenska närings- och arbetslivet, försvåras genom att vi samtidigt med anpassningen inom de yttre sju har att räkna med exportdiskrimineringen från sexstatsunionens sida. Åtgärder för att underlätta den svenska anpassningen och omställningen måste vidtagas med stor skyndsamhet.

Vi står nu inför en situation, då vi inte kommer att uppnå de fördelar som en mera allmän integration skulle ge, men vi kommer att få vidkännas en avsevärd del av integrationens nackdelar. Detta kommer att ställa stora krav på den ekonomiska politiken. Det gäller främst omsorgen om penningvärdet. Ett stabilt penningvärde kommer efter konvertibiliseringen av de europeiska valutorna vid det senaste årsskiftet att spela en avgörande roll för våra möjligheter i den europeiska handeln. Omställningsprocessen inom näringslivet kommer att aktualisera frågan om prioritering av krediter och om statliga kre-

ditgarantier för rationaliseringslån till småföretagsamheten. Vi måste också i detta sammanhang uppmärksamma handelsrepresentationen, försäljningsorganisation för olika branscher, försäljningssamverkan mellan mindre företag, exportkrediter och exportkreditgarantier m. fl. spörsmål. Beskattningen av företagsamheten utgör en faktor som måste ägnas särskild uppmärksamhet, när det gäller att underlätta och främja rationaliserings- och konsolideringssträvandena inom näringslivet. En ytterligare belastning av företagsamheten i detta läge kan få långtgående konsekvenser. Det är därför inte utan oro som man ser fram mot vad obligatoriska pensionsavgifter, omsättningskatt och arbetstidsförkortning och därav föranledda kompensationskrav i form av löneökningar kan komma att innebära för de företag, som har att räkna med ökade svårigheter vid övergången till en friare marknad. Här är försiktighet och moderation i anspråken på näringslivet och företagsamheten nödvändiga. Krafterna måste inriktas på att stärka företagsamheten och dess möjligheter. Ju bättre vi lyckas med dessa uppgifter, desto mindre blir de sociala biverkningarna av de omställningar som en europeisk marknad tvingar fram. Vi måste ändå vara beredda på att det särskilt på orter, där utsatta industrier dominerar, kan bli fråga om stora problem, omflyttningar av arbetskraft, omskolning osv. Detta måste också uppmärksammas i god tid.

Enligt min mening hade det varit befogat att, sedan det blev klart att sexstatsunionen skulle bli verklighet, uppmärksamma alla dess spörsmål och inrikta sig på de åtgärder en sådan utveckling skulle komma att kräva. En god lösning hade varit en utredning med företrädare för både skilda politiska meningsriktningar och intressen och näringslivets organisationer av skilda slag. När nu planerna på ett frihan-

delsområde för de sju avancerat så långt framstår en sådan åtgärd som nödvändig.

Med hänvisning till vad jag här anfört anhåller jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för handelsdepartementet få rikta följande frågor:

1. Är statsrådet beredd att lämna en redogörelse för det aktuella förhandlingsläget i fråga om sjustatsmarknaden och för den allmänna innebörden i det avtal som planeras för denna marknad?

2. Är statsrådet beredd att likaledes lämna en redogörelse för sin bedömning av möjligheterna att framgent etablera en överenskommelse om en friare handel mellan sjustatsmarknaden, sexstatsunionen och övriga OEEC-länder?

3. Ämnar statsrådet medverka till att en allsidigt sammansatt utredning snarast tillsättes med uppgift att dels skyndsamt utreda de övergångs- och anpassningssvårigheter, som kan väntas inom näringslivet och på arbetsmarknaden vid etablerande av en friare europeisk handel, dels föreslå åtgärder som underlättar det svenska näringslivets anpassning härtill?

Denna anhållan bordlades.

§ 11

Upplästes och lades till handlingarna följande till kammaren inkomna protokoll:

Protokoll, hållet vid sammanträde med herr talmannen och herrar vice talmän i riksdagens andra kammare samt de kammarens ledamöter, som blivit utsedda att jämte dem tillsätta kammarens kanslipersonal, den 16 oktober 1959.

Sedan kanslisten Pär Kettis i skrivelse den 26 augusti 1959 anhållit om entledigande från sin befattning beslöt herrar deputerade dels bevilja Kettis begärt entledigande, dels till kanslist hos kammaren antaga jur. kand. Bertil Björnsson.

In fidem

Sune K. Johansson

§ 12

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes här efter kl. 10.07.

In fidem

Sune K. Johansson

Tisdagen den 20 oktober

Kl. 16.00

§ 1

Svar på fråga ang. den mindre företagsamhetens möjligheter att erhålla långfristiga krediter

Ordet lämnades på begäran till

Chefen för handelsdepartementet, herr statsrådet LANGE, som yttrade:

Herr talman! Herr Eliasson i Sund-
2 — Andra kammarens protokoll 1959. Nr 23

born har frågat om jag avser att vidtaga åtgärder för att förbättra den mindre företagsamhetens möjligheter att genom obligationslån eller på annat sätt erhålla långfristiga krediter.

Med anledning härav vill jag först erinra om att staten sedan lång tid tillbaka lämnar kreditstöd till småindustri och hantverk. Statsmedel ställs till företagareföreningarnas förfogande för ut-

Svar på fråga ang. den mindre företagsamhetens möjligheter att erhålla långfristiga krediter

låning, och statlig garanti kan beviljas för lån som upptas i banker och andra kreditinrättningar. Denna statliga stödverksamhet, som även innefattar andra stödformer, har varit föremål för översyn av särskild utredningsman, vars nyligen avgivna förslag nu behandlas i handelsdepartementet. Resultatet härav torde komma att redovisas för riksdagen nästa år.

Det nu nämnda kreditstödet har en betydande omfattning. Såvitt kan bedömas kan vissa förbättringar göras redan inom den nuvarande ramen. Härjämte kan erinras om att överläggningar pågår om åtgärder för att utvidga den låneverksamhet, som bedrivs av Aktiebolaget Industrikredit. Framhållas må i detta sammanhang även den möjlighet att utnyttja medel inom allmänna pensionsfonden för långfristig kreditgivning, som enligt beslut av årets riksdag i framtiden kommer att stå till buds för vissa kreditinrättningar. Enligt min mening finns inte nu anledning vidta ytterligare åtgärder från statens sida i det syfte herr Eliasson avser.

Härefter anförde:

Herr ELIASSON i Sundborn (cp):

Herr talman! Jag ber först att till statsrådet och chefen för handelsdepartementet få framföra mitt tack för svaret.

Den mindre företagsamheten har, såsom alla vet, i mycket ringa mån möjligheter att få långfristiga krediter. För jordbrukets del finns hypoteksinstitut, men därvidlag har ju riksbanken begränsat möjligheterna till utlåning, och för den mindre företagsamheten i övrigt är också möjligheterna att få långfristiga krediter mycket små. Genom att den mindre företagsamheten nu är i så hög grad hänvisad till kortfristiga krediter blir också dessa företagare starkt beroende av förändringar i kredittillgången och ränteläget. Där-

till kommer något som i detta sammanhang är mycket väsentligt, nämligen att kortare krediter innebär att vederbörande får betala höga räntekostnader.

Mot denna bakgrund framstår det som angeläget att man genom obligationslån eller på annat sätt ger den mindre företagsamheten möjlighet att i större utsträckning erhålla långfristiga krediter. Detta är så mycket mer motiverat i ett läge då företagen har stort behov av att hävda sig i den internationella konkurrensen. Inte minst gäller det med hänsyn till den konkurrens som förestår inom sjustatsmarknaden.

Från centerpartiets sida har detta problem tagits upp i olika sammanhang här i riksdagen, bl. a. vid fjolårets riksdag. Den gången gjorde bankkottet det uttalandet att frågan borde övervägas av den utredning för översyn av kreditgivningen till hantverk och småindustri som då var tillsatt. Riksdagen underströk detta genom att på utskottets förslag skriva till Kungl. Maj:t och begära utredningen. Sådana direktiv utfärdades också senare av regeringen, men, herr statsråd, utredningen har trots detta inte tagit upp frågan, och den är alltså fortfarande olöst.

På senare tid har ju från vissa affärsbankers sida förts fram frågan om att skapa ett särskilt kreditinstitut för att öka möjligheterna till långfristig kreditgivning åt mindre företagare. Enligt uppgift i pressen har sedermera tanken kommit upp att affärsbankerna skulle medverka till utvidgning av AB Industrikredits lånemöjligheter för detta ändamål. Såsom handelsministern här meddelat pågår förhandlingar därom.

Det är i denna situation som jag har framställt min fråga till handelsministern, men jag kan inte ens om jag anstränger mig finna att svaret är särskilt positivt — det beror emellertid delvis på hur man skall tolka sista me-

Svar på fråga ang. den mindre företagsamhetens möjligheter att erhålla långfristiga krediter

ningen i svaret. Det lämnas först en hänvisning till företagarföreningarnas kreditgivning, men denna avser ju inte långfristig kreditgivning. Vad vidare pensionsfonden beträffar är det riktigt att man får medel tillgängliga för utlåning, bl. a. genom obligationslån. Men, herr statsråd, pensionskommittén ansåg ju att frågan om hypoteksinstitut för den mindre företagsamheten borde utredas och denna utredning har inte tillsatts, än mindre slutfört något arbete. Statsrådet slutar sedan med att tala om de överläggningar som pågår angående utvidgning av AB Industri-kredits långivning. Ja, det är till detta som man nu får knyta förhoppningarna om ett resultat. Därefter säger emellertid statsrådet i sista mening- en av interpellationssvaret: »Enligt min mening finns inte nu anledning vidta ytterligare åtgärder från statens sida i det syfte herr Eliasson avser.»

Jag är överraskad över detta svar. Jag hade trott att vi kunde förvänta, att statsrådet skulle finna det angeläget att söka påskynda dessa överläggningar, och att proposition skulle komma redan till höstriktsdagen. Jag hoppas, att jag här har tolkat svaret alltför negativt, och jag vore tacksam att få veta, om detta statsrådets svar innebär, att vi inte kan förvänta proposition till höstriktsdagen, vilket jag tycker skulle vara utomordentligt angeläget.

Chefen för handelsdepartementet, herr statsrådet **LANGE**:

Herr talman! Jag vill på dessa frågor av herr Eliasson svara klart, att någon proposition till höstriktsdagen inte är att förvänta. För det första är den utredning, som nyligen avslutats, ännu inte slutbehandlad; om jag är riktigt underrättad har inte ens alla remisser ännu inkommit i detta ärende. För det andra är det rimligt, att de förhandlingar som pågår om en ändring

och utvidgning av Aktiebolaget Industri-kredits verksamhet på detta område också avvaktas. För det tredje får man — som jag även antytt i mitt svar på frågan — se vilka möjligheter som kommer att öppnas genom den allmänna pensionsfonden.

Jag vill understryka, att stödet åt de mindre företagen med statens medverkan i hög grad har utökats under senare år. Det är inte herr Eliasson obekant, att det är helt andra belopp som nu ställs till företagarföreningarnas förfogande till utlåning än fallet var för bara några år sedan och inte heller att ramen för kreditgarantier i hög grad har vidgats. Herr Eliasson gör gällande, att dessa stödformer närmast tar sikte på att hjälpa företagen till kortare krediter. Det är en sanning med stor modifikation. Vad företagarföreningarnas utlåningsverksamhet beträffar finns det fall, där sådana lån utsträcks för längre tid än tio år, även om tioårsperioden är den vanliga. Vad angår garantierna, som sedan kan användas som säkerhet för banklån, har i varje fall lånetider på upp till 18 à 20 år förekommit, och det kan inte betraktas som korta krediter.

Alla dessa omständigheter, herr talman, gör att den slutsats jag kommer till, nämligen att det inte nu finns anledning att vidta ytterligare åtgärder i detta syfte, är ganska starkt sakligt grundad.

Herr **ELIASSON** i Sundborn (cp):

Herr talman! Jag vill för att det inte skall vara något missförstånd på den punkten framhålla, att jag är väl medveten om att de ökade kreditmöjligheter för den mindre företagsamheten, som kan erbjudas nu och har erbjudits genom företagarföreningarna, självfallet är av stor betydelse. Om jag inte misstar mig är den genomsnittliga lånetiden 8 år, och man kan inte ru-

Interpellation ang. förenkling av vissa statsbidragsrekvisitioner

bricera det som någon särskilt långfristig kreditgivning.

Beträffande huvudfrågan måste jag allvarligt beklaga, att det, när vi nu befinner oss i oktober månad, inte skall vara möjligt att påskynda dessa överläggningar angående utvidgning av Aktiebolaget Industricredits långgivning, så att proposition skulle kunna föreläggas höstriksdagen.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 2

Herr TALMANNEN yttrade:

Under förutsättning att intet oförutsett inträffar kommer nästa plenum att äga rum först onsdagen den 28 oktober kl. 10.00.

§ 3

Föredrogs den av herr *Pettersson* i Dahl vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet i anledning av det planerade nedläggandet av Falkenberg—Limnareds järnväg.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 4

Föredrogs den av herr *Antonsson* vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för handelsdepartementet angående förhandlingsläget i fråga om sjustatsmarknaden, m. m.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 5

Interpellation ang. förenkling av vissa statsbidragsrekvisitioner

Herr BENGSSON i Varberg (s) erhöll på begäran ordet och anförde:

Herr talman! Den omläggning av statsbidragsgivningen till primärkom-

munernas driftutgifter, som beslöts av 1957 års riksdag och som trädde i kraft den 1 juli 1958, hälsades med tillfredsställelse ute i kommunerna. Man hoppades att reformen, som ju innebar att inte mindre än 27 speciella driftbidrag ersattes av blott två, skulle medföra en välkommen rationalisering och förenkling av det svåröverskådliga och förvaltningsmässigt ganska tungrodda statsbidragssystemet. Av de 27 bidragen hörde inte mindre än 25 hemma under åttonde huvudtiteln. Det var alltså främst på skolans område man skulle få glädje av reformen. Bidragen till kommunernas avlöningskostnader inom folkskoleväsendet sammanfördes till ett enhetligt bidrag, lärarlönebidraget, medan vissa bidrag avseende högre kommunala skolor sammanfördes till ett s. k. högre skolbidrag.

Förväntningarna om ett enklare statsbidragssystem grundade sig emellertid inte bara på det faktum att man fick väsentligt färre bidrag att rekvirera och administrera. De baserade sig främst på de uttalanden om en mindre rigorös detaljkontroll och därmed ett radikalt förenklat rekvisitionsförfarande, som gjordes i förarbetena till statsbidragsreformen, både i allmänna statsbidragsutredningens betänkande och i Kungl. Maj:ts proposition nr 112/1957. Bidragsberäkningen skulle i fortsättningen ske genom en relativt långt driven schablonisering. De tidigare statsbidragsförfattningarnas detaljerade villkorsföreskrifter betecknades i propositionen som »en onödigt och föga rationell detaljreglering» som lett till »ett mycket betungande administrativt arbete icke bara för de statliga utan även för de kommunala myndigheterna». Den statliga kontrollen skulle genom den nya bidragskonstruktionen bli väsentligt inskränkt, och själva rekvisitionsmaterialet skulle i enlighet med vad statsbidragsutredningen föreslagit i stort sett begränsas till uppgifter om antalet lärartjänster och löneklassplace-

Interpellation ang. förenkling av vissa statsbidragsrekvisitioner

ringar samt antalet vecko- eller undervisningstimmar för e. o. övningslärare och timplärare. Ytterligare granskning från myndigheternas sida — frånsett den kontroll som finge anses ligga i att den regionala skolmyndigheten måste antagas äga kännedom om de faktiska skolförhållandena på verksamhetsfältet — borde inte ske i samband med statsbidragsrekvisitionen, betonade föredragande departementschefen, som icke anslöt sig till riksräkenskapsverkets uppfattning att skoldistriktet i sina rekvisitioner skulle vara tvungna att lämna en rad specificerade uppgifter utöver vad statsbidragsutredningen tänkt sig. I propositionen anfördes ett flertal synpunkter till stöd för den begränsade statliga kontrollens tillräcklighet. Reformen byggde uttryckligen på ett ökat förtroende för kommunerna och för den insats som görs av kommunernas egna revisorer. Riksdagsbeslutet om det förenklade rekvisitionsförfarandet utgick från att den av statsbidragsutredningen och föredragande departementschefen förordade minskningen i den statliga kontrollen och granskningen verkligen skulle genomföras i den utsträckning som antytts i förarbetena till reformen.

Hur har det nu i realiteten gått med den tillämnade förenklingen i samband med statsbidragsrekvisitioner? Svaret är att kommunernas och skolledarnas erfarenheter, sedan de nu i höst för första gången rekvirerat bidrag enligt den nya ordningen, måste betecknas som nedslående. Från skolstyrelser och rektorer har med rätta gjorts kritiska invändningar mot det sätt på vilket reformen, vars kännetecken dock skulle vara själva förenklingen, har kommit att tillämpas i praktiken. Kritiken gäller inte den rekvisitionsblankett som skolöverstyrelsen fastställt. Den synes i stort sett återge statsbidragsreformens grundtankar; i varje fall föranleder den inte från kommunalt håll några allvarligare erinringar. Kritiken riktar sig

i stället mot att mer än hälften av länskolnämnderna utöver den fastställda rekvisitionsblanketten inforrdar ett stort antal uppgifter från kommunerna. Det rör sig om ganska invecklade och mycket detaljerade formulär av sinsemellan något olika utseende, där kommunerna nödgas lämna specificerade uppgifter bl. a. om varje enskild lärarens tjänstgöring uppdelad på klasser, ämnen och veckotimmar samt om veckotimmarnas fördelning klass för klass i ämne för ämne. De kommunala skolförvaltningar som från vederbörande länskolnämnd mottager dylika formulär åläggs genom dessa vid sidan av rekvisitionsblanketten inforrdade uppgifter ett så betydande administrativt merarbete, att man allvarligt måste fråga sig om någon förenkling av rekvisitionsförfarandet verkligen har uppnåtts för dem. I varje fall synes systemet föga stämma överens med statsbidragsreformens radikala förenklingssyfte. Det orsakar en irritation och besvikelse bland skolstyrelser och skolchefer, som inte behövt uppstå, om statsmakternas intentioner beträffande rekvisitionsförfarandet fullföljts i praxis.

Det bör tilläggas, att enligt uppgift sju länskolnämnder nöjer sig med de i rekvisitionsblanketten lämnade uppgifterna och att fyra nämnder endast inforrdar vissa smärre kompletterande uppgifter. Detta synes ge stöd för uppfattningen att de detaljerade och arbetskrävande extrablanketter, som övriga 13 länskolnämnder skickar ut, inte kan anses som oumbärliga för att nämnderna skall kunna utöva den granskning som åligger dem.

Med anledning av vad jag anförut anhallar jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet få ställa följande frågor:

Har statsrådet uppmärksammat, att beslutet om den förenklade statsbidragsgivningen vad avser rekvisitionsförfarandet tillämpas på ett sätt som

Interpellation ang. övervakningen av till förvaring eller internering dömda personer — Interpellation i anledning av överföringen av vissa utgifter från staten till kommunerna

synes förfela ett av reformens huvudsyften, nämligen att begränsa den statliga granskningen och att undvika en onödig detaljkontroll för att därmed förenkla kommunernas tidigare betungande arbete med bidragsrekvisitionerna?

Är statsrådet i så fall beredd att vidtaga sådana åtgärder, att det inte onödigtvis åläggs kommunerna att lämna de specificerade detaljuppgifter, som flertalet länskolnämnder nu kräver, uppgifter vilkas slopande eller begränsning torde vara ett villkor för att den åsyftade förenklingen i rekvisitionsförfarandet skall bli en realitet för de kommunala skolförvaltningarna?

Denna anhållan bordlades.

§ 6

Interpellation ang. övervakningen av till förvaring eller internering dömda personer

Herr talmannen lämnade på begäran ordet till

Herr **HEDIN** (h), som yttrade:

Herr talman! I ett öppet brev till justitieministern den 5 september i år har stadsfiskal Thorson i Katrineholm fäst uppmärksamheten på ett uppseendeväckande förhållande vid Sjöboda fångvårdskoloni i Stora Malm. En intern, som ådömts ett långvarigt interneringsstraff för bl. a. våldtäkt, har kunnat lämna kolonien och begå en rad inbrottsstöldar på olika platser. Enligt uppgift har han även uppträtt sedlighetssårande mot några flickor på ett barnhem. Avvikandet har skett såväl nattetid som på dagen.

Det inträffade har väckt allmän förvåning och man kan som stadsfiskal Thorson fråga sig, om ett intagande på en fångvårdsanstalt eller fångvårdskoloni verkligen innebär någon garanti för »att vederbörande icke på lediga

stunder med stor framgång kan fortsätta sin brottsliga verksamhet även under den tid då han avtjänar sitt straff för förut begångna brott».

Som stadsfiskal Thorson framhåller i skrivelsen, är det mycket vanligt att intagna avviker från anstalterna. »Landets olika polismyndigheter har ju sedan lång tid tillbaka haft anledning göra det sorgliga konstaterandet att de flesta personer, som efterlyses i polisunderrättelser och dylika efterspaningsorgan, är personer som avvikit från fångvårdsanstalter eller som underlåtit att återkomma efter permission.»

Under återopande av det anförda får jag hemställa om kammarens tillstånd att till herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet få ställa följande frågor:

1. Vill herr statsrådet lämna kammaren en redogörelse för de föreskrifter, som gäller beträffande vårdform och övervakning av till förvaring eller internering dömda personer?

2. Vilka åtgärder ämnar herr statsrådet vidtaga för att åstadkomma en effektivare övervakning av sådana personer?

Denna anhållan bordlades.

§ 7

Interpellation i anledning av överföringen av vissa utgifter från staten till kommunerna

Ordet lämnades på begäran till

Herr **HOLMBERG** (k), som anförde:

Herr talman! Årets statbehandling i primärkommuner och landsting visar att kommunalförvaltningarna kommit i en ekonomisk situation som innebär allvarliga vådor. Statsmakternas metod att övervältra mer och mer av statens utgifter på kommuner och landsting har tvingat flertalet kommunalförvaltningar att höja skatten samt i många fall också

Interpellation i anledning av överföringen av vissa utgifter från staten till kommunerna

att upptaga lån och ta betydande be-
lopp i anspråk ur fonderna. Denna ten-
dens har varit särskilt påtaglig sedan
statsmakterna börjat använda detta som
en utväg ur egna budgetbekymmer som
uppstått till följd av orimliga rustnings-
kostnader och en generös skattepolitik
gentemot bolag och rikt folk.

Exempel på denna politik anges i föl-
jande avsnitt av ett PM som legat till
grund för årets statbehandling i Norr-
bottens landsting.

»Från statens sida utvecklas stor ak-
tivitet i strävandena att lägga över ut-
gifter från staten till landsting och kom-
muner. Så t. ex. var staten mycket snabb
att tillämpa det mellan landstingen
träffade utomlänsvalets bestämmelser
på rikssjukhusen och de centraliserade
vårdområdena, som staten svarat för.
Detta ökade vårt landstings utgifter för
utomlänsvård — huvudsakligen vid
rikssjukhusen — från 30 000 år 1950
till cirka 1,4 miljoner kr. för i år.
Landstingets bidrag till den allmänna
sjukförsäkringen drar en årlig kostnad
av 360 000 kr. Reglerna för landstingets
bidrag till SPA-pensioneringen har änd-
rats, så att de ökat från inte fullt
200 000 till närmare 600 000. Senaste
besluten gick ut på att i år ta bort bi-
dragen till den sociala hemhjälpen på
över 100 000 kr. liksom också ersätt-
ningen för brännvinsmedel över 100 000.
Det senaste beslutet gäller överförandet
på landstinget av reumatikervårdkost-
naden vid pensionsstyrelsens anstalt i
Boden, vilket betyder ett överförande
från staten till landstinget av en utgift
på nära 900 000 kr. Även på flera andra
områden har denna utgiftsöverförings-
politik satt spår i utgiftshöjningar för
landstinget.»

I primärkommunerna har svårighe-
terna uppstått bl. a. därigenom att stats-
makterna icke själva tar de ekonomiska
konsekvenserna av sina beslut i skolfrå-
gor utan pålägger kommunerna ökade
bördor. Resultatet är att kommuner som

infört enhetsskola i många fall måste
satsa 60—70 procent av sina skattein-
komster enbart för skoländamål.

Ett annat exempel är kostnaderna för
tilläggs pensioner. När reformen härom
trädde i kraft utgjorde kommunernas
andel 33,5 procent av kostnaderna. Sex
år senare hade kommunernas andel
ökat till 55,2 procent.

Så förhåller det sig också med en
mängd andra uppgifter för vilka sta-
ten och kommunerna gemensamt svar-
ar för kostnaderna.

Skattepolitiskt innebär detta ett klart
avsteg från den princip som lades till
grund för 1947 års skattereform, näm-
ligen riksdagens utfästelse att verka för
sådana åtgärder att den samlade skatte-
bördan förskjutes i riktning mot de
stora inkomsterna och förmögenheter-
na. Genom övervältringen från staten
till kommuner och landsting utvecklas
skattepolitiken i en antidemokratisk
riktning.

När kommunerna i så hög grad åläg-
ges utgifter som de inte kan påverka
genom egna åtgärder, begränsas kom-
munernas rörelsefrihet. Från lands-
tingsmötena i år finns en mängd exem-
pel på att mycket angelägna åtgärder
i fråga om sjukvård, skolutbildning
m. m. måste anstå därför att landstings-
mötena icke ansett sig rimligen kunna
pålägga skattebetalarna större bördor
än vad som måste ske även utan att
tillgodose dessa angelägna behov.

Med stor oro motser kommunerna nu
också vad som skall ske i fråga om de
statsanslag som hittills utgått med an-
ledning av ortsavdragsreformen. När
riksdagen motsatte sig det kommunis-
tiska förslaget om en generösare be-
handling av kommunerna i detta hän-
seende, skedde detta med motiveringen
att kommuner och landsting säkerligen
skulle kunna anpassa sig till ett försäm-
rat skatteunderlag utan att behöva till-
gripa skattehöjningar. Nu visar det sig
att riksdagen utgick från en helt grund-

Interpellation i anledning av överföringen av vissa utgifter från staten till kommunerna

lös förutsättning bl. a. därför att statsmakterna även efter detta beslut har fortsatt att övervältra kostnader på kommunerna. Trots detta förslår emellertid regeringens s. k. besparingskommitté att de omnämnda statsbidragen skall avvecklas till och med i snabbare takt än vad riksdagen bestämt. Jag förutsätter att regeringen och riksdagsmajoriteten icke tänker slå in på denna väg. Men även ett fullföljande av riksdagsbeslutet i denna fråga kommer att ställa kommuner och landsting inför mycket stora svårigheter.

Det torde vara en helt förhärskande mening inom kommunalförsamlingarna att de nuvarande ekonomiska relationerna mellan staten och kommunerna bör omprövas. Riktningsgivande därvidlag bör vara att återge kommunerna den lokala självbestämmanderätt, som de i hög grad förlorat, samt åstadkomma en rättvisare fördelning av skattebördorna än vad nu är fallet.

Med anledning av vad jag sålunda anfört hemställer jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för finansdepartementet få rikta följande fråga:

Avser statsrådet att vidtaga några åtgärder — och i så fall vilka — för att rätta till de orättvisor i skattehänseende och de inskränkningar i den kommunala självbestämmanderätten som uppstått genom övervältringen av utgifter från staten till kommunerna?

Denna anhållan bordlades.

§ 8

Anmäldes, att följande Kungl. Maj:ts propositioner tillställts kammaren:

nr 162, med förslag till förordning om allmän varuskatt, m. m.,

nr 166, ang. godkännande av 1959 års internationella veteavtal, och

nr 167, med förslag till lag om förlängning av tiden för vissa servitut.

Dessa propositioner bordlades.

§ 9

Herr **AGERBERG** (h) erhöll på begäran ordet och yttrade:

Herr talman! Jag tillåter mig hemställa, att kammaren ville besluta, att tiden för avgivande av motioner i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 162 måtte med hänsyn till ärendets omfattning utsträckas till det sammanträde, som infaller näst efter femton dagar från det propositionen kom kammaren till handa.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 10

Upplästes följande till kammaren inkomna ansökan:

Till Riksdagens andra kammare

Undertecknad anhåller härmed om ledighet från riksdagsgöromålen den 20 och den 21 oktober 1959 för att kunna delta i transportministerkonferensen i Paris den 20 i samma månad.

Stockholm den 19 oktober 1959

Gösta Skoglund

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 11

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes här efter kl. 16.16.

In fidem

Sune K. Johansson